Ч. 96 (11.437). Львів, вівторок 30. квітня 1929. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Недостача видержаности.

Львів, 29. квітня 1929.

В цьому місяці пос. Целевич помістив на сторінках нашого органу низку статтей про сучасний стан самоврядування на українській території під Польщею, подаючи на основі урядових джерел дані про національний склад самоврядувань та загальні досягнення їх діяльности.

З оголошених даних довідуємося, що наша участь в істнуючих самоврядуваннях є досить значна, хоч і не відповідає нашій загальній чисельности. І так на території Сх. Галичини (трьох східно-галицьких воєвідств) на загальну кількість 86.607 сільських радних маємо 52 191 (60.1 проц.) українців: на Волині на 1.156 радних маємо 790 (68.2 проц.) українців, на Поліссі на 1.105 радних — 166 (15.1 проц.) українців та 572 (52 проц.) білорусів, не згадуючи мішаної території в її теперішніх адміністраційних межах (Холмщина й Підляша та Лемківщини). В більших містах Сх. Галичини на 864 радних маємо 117 (13.6 проц.) українців, а в менших на 4.302 радних 878 (20.4 проц.) українців. На північно-західних землях відсоток українських міських радних досягає 12 проц.

Без сумніву вислід громадських виборів, переведених в 1926 р., можемо вважати наскрізь додатним на території Сх. Галичини, а відємним на північних землях. В артерії самоврядного життя (правда, тільки найнижчого ступня) впущено значну дозу свіжої крови. Понад 53 тис. радних-українців у Сх. Галичині і понад 1.000 радних-українців (радних збірних громад, себ-то волостей і міст) на північних землях — цеж велика самоврядна армія. Можна уявити собі силу тієї армії, колиб вона мала тільки четвертину свідомих самоврядних діячів та була кермована розумним і досвідним проводом.

На жаль, та величезна армія не є скупчена. Вона розпорошена, без керми і вітрил. Вона не має ніякої суцільної програми самоврядної діяльности, вона незвязана спільними і загальними вищими інтересами, вона в кожному селі, в кожній місцевости заабсорбована своїми дрібенькими справами і рідко коли виходить поза горизонт свого села.

Очевидно, не є це виною розпорошених українських радних. Є це наслідок нашої невидержаности й недостачі послідовности. Громадські вибори в 1926 р. переводжено під кличами піднесення матеріяльної й духової культури нашого села та ступневої українізації міста на українській національній території. Під тими кличами поведено маси до громадських виборів, поборюючи безчисленні перепони. Та з хвилею, коли вибори покінчилися, навіть значним успіхом у створених умовинах, зникло зацікавлення змістом самоврядних справ.

Зпочатку говорилося про скликання зїзду міських українських радних у Львові та повітових зіздів сільських радних в повіт. і окружних центрах, але на балачках скінчилося. Наші партії та керована ними популярна преса не спромоглися на ніяку програму нашої діяльности в самоврядуванні, не звязали українських радних ніяким звеном спільної організації, навіть не пробували висувати цілости української самоврядної політики. Тільки від часу до часу — то тут, то там — являлися в пресі дрібні звістки й поради на самоврядні теми, але тільки принагідно, прихапцем, — так сказатиб — на злобу дня. Деякі громадські ради на власну руку пробували вести самоврядну політику (як напр. Воля Якубова в Дрогобиччині), але були це відокремлені виступи, які фактично більше скидалися на відрухи, бо не мали відповідної підтримки політичних організацій, бо їх кроки не були скоординовані з аналогічною діяльністю кількох тисяч українських громад.

Не треба думати, що вироблення спільної програми нашої самоврядної політики та її здійснювання запевнює вже нам успіх в істнуючій самоврядній ділянці. Очевидно, що ні! Знаємо, що наша самоврядна політика зустрілаб велич-зні перепони старостів і воєводів, які сьогодні виконують функції вищих самоврядних чинників. Доказом цього є хочби поведінка волинського воєводи супроти незвичайно льояльного луцького соймику. Одначе, чи через те, що перепони й опір є неминучі, не треба нам уже нічого робити? Коли так, коли все має бути по старому, коли виборні громадські ради по суті мало чим мають ріжнитися від наказних війтів й іменованих прибічних рад, то на-що й по-що було витрачувати енергію на підготовку й переведення громадських виборів?

На жаль, є це признака нашої вдачі, що ми зпочатку запалюємося, снуємо великі й широкі пляни, але скоро тільки промине соломяний вогонь, байдужніємо, лишаємо все на ласку божу і делеємо нові пляни, шукаємо нових емоцій. Остаточно вільно так поступати відокремленій людині, фантастам і поетам, але ніколи — збірним організаціям!

Мусимо зі себе викресати елементи видержаности й послідовности і вернути до занедбаної самоврядної ділянки.

„Крайні уступки“ в справі репарацій.

Що заявила французька делеґація?

Відомий французький журналіст Зауервайн публікує в амстердамській газеті „Телеґраф“ сензаційну статтю під заголовком „Вихід з глухої вулиці“. Зауервайн каже, що він має спроможність подати до відома „крайні уступки“, які зробила французька делеґація д-рові Шахтові.

Французькі делеґати заявили Зауервайнові: „Ми готові далі переговорювати з д-ром Шахтом і уреґулювати запропоновані нами річні сплати на основі нової схеми, а також заступити цифри, установлені нами з огляду на наші боргові сплати, свобіднішими формулами. Одначе в двох точках ми не можемо піти на ніякі уступки, а саме в справі одержання призначених на відбудову 13 міліярдів марок, а далі в справі принципу, на основі якого Німеччина зобовязується покрити наші сплати до Америки. Це незмінне становище вірителів. Ми, французи, та наші співвірителі зовсім не вимагаємо, щоб Німеччина при всіх обставинах зобовязалася наперед платити 58 річних рат, з чого дві третини мали би йти до Америки, але ми хочемо одержати 13 міліярдів марок, а також покриття наших сплат до Америки“.

Крім цього французька делеґація дасть д-рові Шахтові цінні вказівки щодо того, як здобути засоби на репарації і відкриє йому вигляди на збільшення продуктивности німецького господарства. В цьому звязку найважнішу ролю буде мати насамперед репараційний банк. До завдань цього банку може належати господарський розвиток Югославії, Румунії, Радянського Союзу й Китаю. Французький державний банк дав би до розпорядимости репараційного банку кілька міліярдів франків. Коли американська автомобілева фірма „Дженераль Моторс“ може мати річно понад 200 міліонів долярів чистого зиску, то чому репараційний банк не міг би при певних умовах давати бодай половину цього зиску, як би він міг працювати грішми валютових банків.

Pr. 116/29. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927, poz. 398 Dz.U.R. Nr. 45 dokonane dnia 22. kwietnia 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo“ Nr. 90. z dnia 23. kwietnia 1929 z powodu, że zamieszczone w tem czasopiśmie artykuł pt. „Protwereźinja sered rusyniw“ zawiera w soobie znamiona występku z § 300 uk. b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytow. rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Lwów, dnia 25. kwietnia 1929 r. Malicki

Хто куди...

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 23. квітня 1929 р.

Є річі, про які не можна не нагадувати час до часу. До таких річей належить нескоординована, неузгіднена праця наших культурно-освітніх і господарських організацій та установ на північно-західніх землях. Що повіт — то окреме удільне князівство, що діяч — то свої власні методи праці...

Покищо вся наша робота на згаданих ділянках життя зосереджується в: 1) комунальних установах (ґмінних і міських радах, соймиках і у воєвідській раді), 2) „Просвітах“, 3) кооперації і 4) „Сільському Господарі“ (покищо в одному повіті). Здавалосяб, що на кожній з цих ділянок робота повиннаб бути узгіднена щодо метод, засобів, напрямку, ближчої мети і конечної цілі. На жаль, нічого подібного не бачимо.

Візьмім „Просвіти“. До моменту закриття „Просвіт“ у Ковлі, Рівному й Дубні вони йшли в своїй роботі ріжними шляхами й послугувалися ріжними засобами, в залежности від осіб, які стояли на їх чолі від сторонніх впливів. Усі вони були відірвані духово одна від одної, не знаючи, що робить і як робить сусідка, які собі ставить найближчі цілі та як обминає ті чи інші труднощі й небезпеки. Про якийсь статутовий звязок і не кажемо. В результаті маємо те, що на цих самітних, штучно відокремлених стежках деякі з „Просвіт“ не витримали натиску зовнішніх сил і загинули. Частину вини за ці катастрофи понесять ті, що, взявши на себе ролю корабельних капітанів, не бажали користуватися ні досвідом, ні практикою керманичів інших „Просвіт“, а тим менше — їхніми загальними напрямними, які дали їм можливість утриматися на поверхні життя.

Така сама відірваність помічається й під цей час. А може навіть і більша. Бо в найгірші часи ендеції всеж таки було якесь життя, відбувалися спільні наради й обмін думок. В наші часи — часи „прихильности“ до українців і „піклування“ нашою культурою та добробутом, про якібудь просвітянські зізди чи наради ніхто й не мріє. Все мовчить, бо благоденствує, а особливо в тих повітах, в яких зачинено „Просвіти“.

Такий стан відірваности й ізольованости відємно відбивається на культурно-освітній праці „Просвіт“, бо ніщо не підносить, не освіжує думок і не піднімає енерґії. Помічається якась загальна сонливість і пригніченість, що з міст передається вже й на села.

Подібне явище спостерігаємо й на господарському полі, хоч і в інших формах та розмірах. Кооперативний рух розвивається. Життя саме змушує селянство шукати якогось оперття в своїй примітивній господарці. Формально всі кооперативи, під доглядом інспекторату Р. С. К., працюють однаково. Але в самий, такби мовити, кооперативний побут знов таки окремі керманичі в ріжних повітах вносять ріжні забарвлення. І тому кооперативне життя ріжних повітів дечим відріжняється, розуміється, не на користь загальній кооперативній справі.

І тут капітани кооперативних льокальних кораблів не хочуть рахуватися зі своїми сусідами і пливуть, куди очі глядять. Серед них є й просто отаманчики, яким особливо подобається пливати якнайдалі від своїх, по чужих водах, а навіть і під чужим ревізійним прапором. Чимало їх уже розбилося й загинуло. Але це отаманчиків не стримує. Ці отаманчики до якогось ширшого, загально-господарського пляну не доросли, і їм не дивуються. Але й серед солідніших діячів є багато таких, які теж мало думають про спільний плян і готові під повівом кожної емоціональної хвильки кидатися то туди, то сюди, а навіть погрожувати розбиттям господарського фронту...

Але найбільше отаманії спостерігаємо в комунальних господарствах. Там українці, запряжені в одну колесницю з представниками інших національностей, цілковито губляться і пливуть „куди вітер віє, без руля й без вітрил". Куди їх штовхне чужа хвиля, туди й котяться. Винятком в деякій мірі може бути хіба луцький соймик, в якому українці мають якусь лінію, уживають завжди, хоч і не всі, рідної мови, й часом уміють відстоювати права тих, хто їх туди післав. А про те, що робиться по інших соймиках, краще й не згадувати. Нікчемність, невиробленість, нерозуміння ідеї самоврядування й... стид.

Міські ради майже цілковито опановані чужим елементом. Причини двоякі: по перше й інтелігенція й міщанство цікавляться міським самоврядуванням значно менше, ніж селяни — гмінним, а по друге наші люди при виборах звичайно розбивалися на гуртки і провалювалися до зера.

При поверх 80 проц. українського населення на Волині українці в усіх гмінних радах повинні б мати більшість, а навіть і цілковитий український склад. Але для цього треба б повести велику роботу над зацікавленням селян громадською господаркою і над підготовленням до неї.

Таксамо дає себе відчувати потреба й у підготові нашої інтелігенції до праці в соймиках і міських радах. Засобами до цього повинні бути самоврядові зїзди, конференції, курси й нарешті спеціяльна література. А перш за все спеціяльний часопис, присвячений справам самоврядування. Потреба в такому часописові — наразі місячнику — є дуже велика. Коли взяти під увагу кількість українців, які входять у ріжні органи самоврядування, то такий часопис, добре поставлений, міг би, кажучи теоретично, істнувати. Очевидно, коли б усі комунальні діячі його передплачували. А поки-що є бажаним, щоб істнуючі періодичні видання, особливож часописи для ширших мас, уділяли більше місця справам самоврядування.

Підводячи підсумок висловлених думок, треба підкреслити дві з них: про необхідність освідомлення наших культурно-освітніх і господарських працьовників у тому, що без ясного спільного пляну і спільних метод праці ми не далеко зайдемо, та в тому, що настав час спеціяльної підготовки до праці шляхом зїздів, нарад, обміну думок і друкованого слова.

Здається, потребу в цьому відчувають усі. Треба лише комусь взяти ініціятиву в свої руки.

В. Островський.

Святкуймо без алькоголю!

Таки захопили!

Горстці „русских" віддано загально-національні, бібліотечно-музейні цінности.

Нашим читачам уже відома справа бібліотечно-музейних цінностей, видобутих д-ром Іл. Свєнціцьким в Москві.

Після повороту тих загально-національних скарбів, вивезених в 1915 р. нашими москвофілами спершу до Києва, а опісля до Ростова, мали вони бути на основі умови виставлені якийсь час в Нац. Музеї. Так стояла справа, коли д-р Свєнціцький брав на себе важке завдання видобути непотрібно вивезені цінности. Але скоро тільки скрині з бібліотечно-музейними цінностями найшлися у Варшаві, наші „русскі" заспівали іншої пісні. Вони вимагали негайного повернення в їхні руки тих цінностей, зводячи завзяту боротьбу з д-ром Свєнціцьким і взагалі з українськими чинниками. Чого вони лякалися? — Господь знає. Але видно, що їм було не по нутру навіть те, щоби спільна комісія у Нац. Музеї відчиняла скрині зі загально-національним добром.

І після довших заходів наші „русскі", завдяки протекції у „власть імущих" осягнули свою мету. Як подає „Русскій Голос",

„справа музеїв Ставропигійського Інституту і Нар. Дому закінчена. Музеї вже повернено їх законним власникам і вони находяться у Львові в розпорядженні згаданих установ. Справедливість вимагає з признанням відмітити, що в даному випадку оба уряди: польський і радянський, від яких було залежним повернення музеїв, виявили багато коректности у відношенні до наших установ. Польський уряд усіми силами співділав у справі одержання музеїв. З другого боку, як виявляється, радянський уряд, ознайомившись з дійсним положенням справ, не робив перепон".

Виспівавши псалми польському й радянському урядам, „русскій" орган накидається на „деяких галицьких сепаратистичних діячів, близьких до УНДО", які — мовляв — відограли в тій справі „отвратительную роль".

Не будемо над цим поки-що зупинятися. Годиться тільки зазначити, що наших „русских", переслідуваних „сепаратистами", таки „оборонив" польський уряд на спілку з радянським.

Заключення німецько-турецького розсємного договору.

Турецький міністр закордонних справ Тевфік Рушді Бей, який довший час перебував у Берліні, виїхав до Риму. Конференції, які відбувалися підчас його побуту в міністерстві закордонних справ у Берліні, довели до заключення договору про німецько-турецький розсємний суд. Підписання договору має відбутися незабаром в Ангорі.

З американських наукових дослідів.

Як довго істнує на землі людський рід?

Цьогорічний конгрес американського фільософічного товариства обговорював питання про те, як довго істнує на землі людський рід. На цьому конгресі виступив з рефератом відомий американський історик і археольоґ Брістед, професор університету в Шікаго й голова американського Східнього Інституту. Цей Інститут вислав тепер шість археольогічних експедицій, які переводять розкопки на просторі від берегів Чорного Моря до берегів Нілю. Професор Брістед казав, що археольогічні розкопи в Єгипті довели, що люди істнували там сотні тисяч літ тому, а можливо, що навіть мільон літ тому. Цікаво зазначити, якими засобами розпоряджають американські наукові інституції. На конгресі повідомлено, що американське фільософічне товариство одержало спеціяльний фонд у висоті 2 і пів мільонів долярів для дослідів про повстання людського роду.

Знову соціялдемократичний кабінет в Данії.

Виборча перемога данських соціял-демократів і радикалів.

Нові вибори по парляменту в Данії дали перемогу соціял-демократам і радикалам. За соціял-демократів подано 593.235 голосів і вони одержали 61 місць в парляменті, за буржуазну лівицю 409.146 голосів (43 послів), за радикалів 151.729 голосів (16 послів), за консерватистів 233.868 (24 посли), за союз правих 25.795 (3 посли), а за комуністів лише 3.655 (жадного посла).

З уваги на такий вислід виборів дотеперішній кабінет консерватистів з міністром-президентом Мадсеном Міґдалом на чолі подався до димісії. Король приняв димісію і поручив премієрові тимчасом вести справи далі. Не підлягає сумнівові, що новим премієром стане знову соціял-демократ Стаунінґ і що більшість в кабінеті матимуть соціял-демократи.

По широкому світі.

Представники европейських держав у Китаю після порозуміння з китайським урядом признали неважним договір з 1919 р., який забороняв европейським державам постачати до Китаю зброю та амуніцію.

Англійський король сам розвяже парлямент і проголосить нові вибори до нього.

Генеральний секретар Ліґи Націй, Друмонд вибирається запрошений португальським урядом до Лізбони у товаристві директора політичної секції Суґімура.

У Бомбаю страйкує в прядільнях 130.000 робітників.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.[44)]

Оповідання.

(Продовження.)

— Хто такий? — спитав Грицько.

— Якто хто? Він, той ідіот! — лаяв Стецько далі. — Послухай! Як жид забирав корову, я пригадав собі, що коли ми входили через ганок на приходство, я побачив на вікні порохом прикипілий підручник „Як лічити домашній скот?" Жид брав корову, а я скочив на ганок — дійсно лежить там книжка, нерозтинана ще, а в середині відозва видавництва, що видало ту книжку: „Ваша Всечесносте — стоячо там — знаючи, що Ви сидите на селі й займаєтеся господарством, осмілюємося вислати Вам цю книжку. Належитість за неї просимо вислати долученим чеком. Коли б книжка була Вам непотрібна, просимо нам її звернути". Відозва була ще з перед року, а він ні грошей не вислав, бо й чек лежав ще коло відозви, ні книжки не звернув, ані її не розтяв, щоб подивитися, що в ній є. Я швидко знайшов у ній: карбункул або суш і прочитав, що суш не творить ніяких ран, це хороба крови, наверх не виступає. Значить — тут не був карбункул. У першій хвилі я хотів показати цю книжку пан-отцеві, хотів крикнути на жида, але потім отямився: пощо? Як ти сидиш на селі і господарюєш, а не уважаєш потрібним і конечним прочитати господарську книжку — нехай тебе бють! Нехай тебе бють! Ножиком витяв я тільки те місце, щоб тобі показати — і Стецько показав Грицькові чорне на білому.

— Ну, так, так — промовив Грицько, читаючи, — а мені це з чим іншим покрутилося! Так, так, це не був карбункул. Вернемось може?

— Ні, відповів Стецько. — Дурного і в церкві бють. Ідемо далі!

— Чорт його бери! — махнув Грицько рукою. — Ось видно вже Цапівку... Я прошу тебе, мій друже, ти любиш росказувати всякі гуморески, щоб ти не удрав і не оповідав Ксені тої дурної історії... ну, з коровою...

— Один медик вкрав кожух, а другий корову!

— Друже мій!

— І того не росказувати, як Роман скинув нас у ночі?

— І того ні. Я сам колись оповім... як буду вже по слові, ну, як уже буде весілля, то можеш оповісти. Хоч ні, — я сам це ліпше оповім... Друже мій, дай мені на це твою руку!...

XXX.

В міру, як Грицько наближувався до Цапівки, ставав розмріяний, задуманий.

— ...Такої другої не було, нема і не буде на цілому світі...!

І ось тепер ішов до неї, до свого божища — несміливий, непевний, стурбований, аби не захмарила свого чола йому на привіт, а щоб ласкава і привітна була до нього. Ішов зажурений, з докорами совісти, що так прогрішився проти неї. Перед вісьмома роками вперше пізнав її, захопився її красою, та потім спроневірився їй і ось тепер відчував, що мусів її переблагати, перепросити. Її одно слово могло розвіяти всю його тугу, розігнати всі хмари з його чола. Або навпаки! Одно її слово могло раз на все зробити його нещасливим!

Вже за першим разом, коли був у неї, відчув, що вона йому не вірить, хоч може йому й не противна. І в своїй уяві укладав тепер, як сердечно, щиро стане він її просити, переправшувати. Вияснюватиме їй, чому то любив чи ніби інші, писав до них пісні. Так, писав! Але вже давно пізнав він, що тільки її, одну-одиноку може любити, більше нікої! А що здавалося йому, що не була йому привітна, то він з глибокого жалю відійшов і шукав другої, що хоч в сотій части булаб на неї похожа. Нераз йому здавалося, що вже таку знайшов, та приглянувшися ближче, бачив, що вона не має й тіни тих прикмет, якими повна душа Ксені. Ось так скитався він довго, аж нині знову вертав до неї, покаяний, із тим глибоким переконанням, що вона одна для нього на цілому світі! Вона одна, вимріяна в його думках, в його снах, найкраща над усі! Така неприступна, найлюбіша зі всіх.

Ось так думав Грицько, йдучи до неї.

Сонце вже заходило. І знову застав її, як вечером підливала квіти в малому городці перед хатою. Звитався, подаючи руку. Правда, його огорнули такі жалощі і така туга і така сильна филя любови до неї, що хвилька — і був би припав до її рук, і був би цілував їх, і може був би плакав, як мала дитина, а може був би любувався нею — чи зрештою він знає, що він був би робив? На-силу стримався.

— Ось знову застали ви мене при квітах, та нині коновочки я вже не перевернула! — промовила Ксеня, з висот зносячи його на землю.

— Я приїхав — пояснював Грицько, — бо у вас, панно Ксеню, забув усі свої поезії.

— Є, є! Я позволила собі навіть прочитати їх, а потім сховала, зберегла. Прошу, заходьте. Татка ще нема, а мамця в кухні. У нас завтра батькові іменини, багацько гостей буде у нас завтра на обіді. Буде вся сметанка з нашої Цапівки. Дозвольте, що попрошу мамцю...

З її лиця бачив, що була йому рада. Майже тішилася, що приїхав знову.

(Продовження буде.)

Правиця про справу нац. меншостей.

Правиця займається тепер розглянанням справи нац. меншостей. Реферат на цю тему виголосив д-р Іван Бобринський. Він поставив такі основні тези: 1) Процес відбудови польської держави, в якій справа нац. меншостей відграє інтегральну ролю, є органічним процесом, якому повинна помагати доцільна, на довшу мету обрахована політика уряду та законодатних чинників, але якій годі прискорити і розвязати якиминебудь штучним засобом; 2) концепція Польщі строго народньої та федералістичної також шкідлива, бо оконечно зредукувала би межі Польщі до невеличких розмірів; 3) основною та конечною умовиною для ведення якоїнебудь доцільної меншостевої політики мусить бути господарське відродження, яке рівнобіжно з відповідно сильним держ. ладом та зростом авторитету держави могло би впливати притягаючо на всіх горожан держави без ріжниці релігії та національности; 4) найвідповідніша напрямна меншостевої політики буде в середній математичній між моментами уґодовости, сили та реальної користи.

Над рефератом ведено дискусію, при чому обговорювали подрібно справу меншостей: німецької білоруської, української та жидівської. Цю останню признали проблемою окремішною від інших натури.

Видалення кореспондента „Іл. Курєра Цодзєннєго".

Бюро Вольфа повідомляє, що проти берлінського представника краківського „Іл. Курєра Цодз." Тад. Гелера німецькі власти мусіли почати заходи, щоби йому відібрати дозвіл на побут у Німеччині. Розпорядок цей спричинений безупинною, позбавленою всякої обєктивности, тенденційною справоздавчою діяльністю. З огляду на це, що поведення та діяльність Гелера переступає межі того, чого слід сподіватися від закорд. журналіста, який користується правом гостинности в ділянці такту та чемности, проти Гелера мусіли поробити вище згадані заходи. (Годиться пригадати, що Гелер зорганізував був „український" бомбовий замах на лат. св. Миколая на берл. представництво „Іл. Кур. Цодз.")

Державний переворот у Румунії?

Орган нар. селянської партії „Адеверул" оголосив ревеляції, нібито румунські військові кола хочуть перевести державний переворот і установити в Румунії диктатуру на зразок Югославії. Диктатором був би член королівської родини. Прихильники тих плянів мотивують своє становище цим, що теперішній уряд за слабий, щоби боронити інтересів держави та наслідства пок. короля Фердинанда. Перша маніфестація прихильників диктатури відбудеться 9. травня в роковини битви біля Марасеті.

Сталін перенісся з Кремлю.

Сензацію в московських політичних колах викликало це, що большевицький диктатор Сталін перенісся з Кремлю до посілости Гірок біля Москви, де в 1922 р. помер Ленін. Переселення Сталіна наступило, нібито, тому, що він побоюється замаху опозиції, проти якої приноровлюють нові репресії. Сталінового дому пильнують чекісти.

Болдвин певний побіди консерватистів

формує новий уряд.

„Дейли Телеграф" довідується, що Болдвин такий певний побіди консерватистів при виборах, що навіть шкіцує собі склад нового конс. уряду після виборів. Чемберлен остане на своєму становищі ще 2 роки, потім мін-ство закорд. справ обняв би теперішній віцекороль Індії льорд Ірвінґ. У літі льорд Ірвінґ приїде в Льондон, щоби нарадитися з урядом.

—o—

Арештування німців у СРСР.

Із Ростова над Доном повідомляють, що там арештували під закидом контреволюції німецького пастора Кельша. Місцева влада закидає Кельшеві, що він хотів зорґанізувати збройне повстання проти большовицької влади на випадок війни. Крім того Кельша обвинувачують, що він заохочував до терористичних актів. На основі документів, сконфіскованих у Кельша, арештували 23 нім. кольоністів.

—o—

Китай зажадає від Японії

звороту Манджурії, Кореї та Формози.

Льондонські часописи повідомляють: Японський посол у Китаї ґр. Учіда після повороту з Токіо сказав, що нац. китайський уряд у Нанкіні жадає не лише звороту провінції Шантунґ і Манджурії, які заняла Японія, але й навіть звороту відступлених та проданих Японії провінцій Кореї і Формоза.

—o—

Зі спортового життя.

Чорні-Україна 5 : 2 (2 : 2)

Чорні в ліґовому складі, Україна з Ревером у воротах, Ґрецуком і Сичом на обороні, Борсуком, Бутлем і Воробцем у помочі, Скрентою, Кобзарем, Лисиком, Петрошим і Терлецьким у нападі. Гра в першій половині отверта, в другій помітна перевага Чорних, які й впакували в тому часі 3 голі у ворота України. Оба ворота для України стріляв Лисик, без сумніву найліпший грач в українській одинацятці. З пятьох воріт противника чотири були до вратування і всі їх має на своїй совісти Ревер, що цим разом зовсім не дописав. Не дописав також Ґрецук в обороні, слабий день мала й поміч. Найліпша частина в Україні — трійка нападу; крила за мало рухливі. Загальне враження всеж таки корисне для української дружини, яка за останні два роки видимо немало навчилася. Публики ок. 1.000. Суддя пор. Шиба без закиду.

Україна II. — Погонь III. 1 : 3.
Україна III. — Погонь IV. 1 : 2.

За мистецтво Ліґи.

Львів. Погонь — Гарбарня 3 : 2 (1 : 0).
Краків. Вісла — Леґія 2 : 0 (1 : 0).
Варшава. Польонія — Краковія 1 : 1 (0 : 1).
Катовиці. І. Ф. Ц. — Варшавянка 0 : 0.
Лодзь: Л. К. С. — Рух 2 : 1 (1 : 1).

За мистецтво А-кляси.

Львів. Погонь І. Б. — Явіна (Золочів) 1 : 1
Ряшів. Ресовія — Гасмонея 4 : 4 (2 : 4).

Про збірку писанок і вишивок.

Пригадка перед Великодними Святами.

Коли перед пятьма роками я започаткував збірку писанок і вишивок з метою над українською народньою орнаментикою, тоді моя колекція була ще дуже небогата. Але я вірив у гарний успіх своєї акції і хоча в перших двох роках небогато осіб зголосилося до співпраці зі мною, то все таки навіть тоді придбані річи представляли собою високу вартість. Щойно в трьох останніх роках мені вдалося зібрати при допомозі громадянства велике богатство матеріялу. Моя теперішня акція, що обіймає дві тисячі самих найкращих писанок і до тисячки зразків вибраних вишивок з ріжних українських земель (Бойківщина, Сх. Галичина, Буковина, Поділля, Київщина й Херсонщина), вже в теперішньому виді є дуже поважним джерелом до студій. Ціль цеї колекціонерської роботи є добре відома читачам „Діла" з попередніх літ, та для необізнаних із нею начеркну ще й тим разом свою програму.

З уваги на економічну скруту з одного боку й розвиток нашого життя з другого, вироби українського народнього промислу помітно тепер зміняються. Це бачимо виразно на вишивках, які в декотрих округах від воєнної доби прибрали зовсім інший характер. Краще вже є з писанками, бо вони — як предмети обрядові — задержують здебільша давню орнаментацію. Але й тут виступають у кількох повітах основні зміни. Так напр. у Сокальщині з колишнього писанкового орнаменту (геометричного) лишився тепер ледви слід, зате всевладно прийнялося там новітнє крашення з узорами ростин і квіток. Одначе тим самим не хочу сказати, що це вище вказує на якийнебудь занепад; навпаки — його можна оцінювати корисно, але ми мусимо заховувати тимбільше ці зразки, які вже переводяться. Про решту виробів артистичного домашнього промислу не згадую, хоча в цьому ділі можнаб рівнож неодно сказати про чималі ріжниці в їх минулому й теперішньому. Саме тому я задумав зібрати всі найкращі зразки українського народнього мистецтва задля аналізи їхніх декоративних елементів і форм та зрепродукування у виді старанно виданих альбомів. Після скінчення своєї праці зложу весь придбаний матеріял до одного з наших музеїв. Зазначую при цьому, з натиском, що я не маю наміру обмежуватися до звичайної колекціонерської роботи. Моя акція має бути лише середником у довершенні головного завдання: зображення повного розвитку української народньої творчости і збереження тих високих цінностей, які свідчать так живо про нашу велику культуру. Поруч цього я охороняю всі зібрані предмети, зокрема писанки, якнайпевніше перед знищенням, а то через відповідну консервацію, чого не в силі перевести збирачі-аматори.

Основним матеріялом для моїх дослідів є, як я згадав уже, писанки й вишивки. Саме тому звертаюся знову до нашого громадянства з проханням: колекціонувати ті річи, а враз із тим і інші зразки українського домашнього промислу. Кожнього року я веду особисто досліди і збірки більшу часть літа й осени по ріжних місцевостях Сх. Галичини, алеж самому мені неможливо бути всюди. Притім сільське населення ставиться недовірчиво до незнаних людей, а тимбільше в таких справах! Хто отже хоче допомогти мені в цьому ділі, зволить зголосити свою співучасть у веденні акції під адресою: *Дамян Горняткевич, артист-маляр, Станиславів, вул. Монюшка ч. 9.* Тоді одержить від мене точні вказівки і кресп. онар.

Незалежно від сказаного подаю вже тут головні замітки для тих, що негайно хотіли би взятися до праці. Писанки треба при почтовій посилці старанно загинати в магкий папір (найкраще з часопису), на якому пишеться їхню місцеву назву. Відтак укладається їх одну побіч другої в деревляній скринці, добре вистеленій сіном. Якщо писанок є кілька верств, тоді кожну верству зокрема слід виложити сіном. Вишивки найкраще збирати старі. Їх богато в кожному селі — тимбільше там, де вводять нові взори. Такі призначені вишивки держать селянки — як маловартні річи — в скринях, а нерідко викидають зовсім. А це є саме найважніший дослідний матеріял! Наші господині позбуваються їх радо за гроші, хочби й за невеличку суму. Нові вишивки слід відробити на вузькому кусніку полотна, одна під другою. Якщо взір складається з кількох однакових піль, напр. квадратів, ромбів або

ґалузок чи цвітів, тоді вистане відшити лише півтора даного поля. Всякі видатки, звязані з виготовленням вишивок і почтовою оплатою, звер- ну висилаючому на бажання негайно. Дальше заявляю, що назвища всіх співробітників та інформаторів поміщу з правдивою вдячністю в аль- бомах та в кожночасному черговому комунікаті.

Придбану досі колекцію я використовую вже тепер відповідно. Саме на днях віддам до друку дві свої більші статті з ділянки українського народнього мистецтва, де основним джерелом моїм була власна збірка. Враз із ними я хотів видати кілька серій листівок із репродукціями наших найкращих писанок (у графічному заведенні в Кракові), але один визначний громадянин відрадив мені. Він звернув увагу, що наші сусіди вихісновувалиб таке видавництво, підробляючи всі зразки на свій лад і збогачувалиб тим чином власну орнаментику, як відомо, дуже бідну. Щойно репрезентативно видані альбоми, обчислені в головній мірі на збут за кордоном, будуть справжнім документом, якого ніхто не поважиться ужити до подібних цілей. Але на це треба придбати дуже богато матеріялу, щоб публікація була вичерпуюча. І тому прошу громадянство до співпраці зі мною!

Врешті подаю короткий звіт зі збірки за останній рік. В цьому часі я закупив у кількох округах цілу низку вартісних вишивок і ріжних предметів домашнього промислу безпосередньо, або при допомозі інших осіб. Даром прислали мені дуже цінні річи такі Вп. Пані й Панове: 1) о. крил. Володимир Д. Садовський у Львові — колекцію писанок (12) феноменальної писанчарки Ірини Білянської зі с. Городилович; 2) гр.-кат. парохіяльний уряд велику збірку вишивок і писанок із Новоселиці;3) професорова Юлія Зілинська в Кракові — вибрані писанки й тапти зі с. Красне; 4) Ярослава Смикова — вишивки зі с. Жовчів; 5) радникова Порайкова в Станиславові — збірку гуцульських писанок; 6) Евдокія Стахова — нову колекцію вишивок зі с. Лазарівка; 7) Евгенія Лепківна в Кракові — вишивки з Рогатинщини й Бережанщини (відроблені); 8) Філя Дідухівна — збірку дуже вартісних, давніх вишивок (60) із с. Русів; 9) Оларка Бриковичівна в Кривенькім — вишивку (копію) зі сорочки Полуботка й буковинські тапти (відроблені); 10) Теодозія Котис — зразки (44) здебільша давні, вишивок зі с. Чистогорб; 11) Марія Ґуяньківна — писанки зі с. Залуче (окр. Коломия); 12) Ярослава Винницька — колекція писанок із Косова; 13) Степан Кордуба в Тернополі — вибрані вишивки зі Стрийщини (43) й деяких сіл перемиської округи та велику скількість писанок із 11-тьох східногалицьких повітів; 14) д-р Володимир Безушко в Бориславі — збірку прегарних писанок (34) зі Сокальщини й Перемищини; 15) Ярослав Ґеник Березовський — писанки з Березова (Гуцульщина); 16) дир. Іван Герасимович у Львові — колекцію писанок (30) з Космача, Жабя і Заріча біля Делятина; 17) Степан Чепелівський — вишивки з Мединичів; 18) Софрон Добрянський у Кракові — прекрасні писанки з Космача; 19) проф. Станислав Якубовський (поляк) у Кракові — дуже давні вишивки і світлини народньої ноші зі с. Репужинці; 20) д-р Мирон Лятишевський у Пулавах — світлини народніх строїв зі с. Ланчин. Всім їм складаю, покищо на цьому місці, свою щиру подяку. Але найбільшу вдячність почуваю для Хв. Редакції „Діла" за безкорисне поміщування моїх статтей-відозв на своїх сторінках, що видали досі такий богатий успіх!

Дамян Горняткевич.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ПРИВИКА!

Привичка стає другою натурою — сказав один фільософ, коли замісць у бюрі, опинився в шинку.

З того часу цей вислів став приповідкою і її залюбки вживають у промовах, статтях, а останніми днями і в малих фейлєтонах.

Привичка стає другою натурою... Наприклад: Привикне якась інституція давати датки на ріжні цілі... Скаже хтось: Як можна привикнути до датків?! Чому ні! Привикає чоловік до податків у державі, до видатків дома, а наддатків на концертах — чому не має привикнути інституція до датків на публичні цілі?! Тому місяць я можеб і сам не був у таке повірив, але тепер знаю напевно, що так є.

Возьмім ще другий приклад: касу якоїсь інституції.

Раз-у-раз підходять до тієї каси люди...

— Прошу на „Рідну Школу"! Каса відчиняється і з неї мандрує даток.

— Прошу на „Просвіту"!

Даток мандрує.

Прошу на „інвалідів"!

Мандрує...

— Прошу на „Український Город"!

Даток...

Врешті:

— Прошу на...

Вже мандрує.

І не дивниця! Каса так привикла до датків, що на слово: „прошу", — відчиняється і платить.

А тепер ще третій приклад: До деяких наших діячів, що мають дещо спільного з касами, зайшов недавно куряор.

— **Proszę na „Związek Strzelecki"**'

— Привичка, це друга натура — сказала собі каса, відчинилася і дала даток.

Не цікаво, думаю, хто були ці діячі, але цікаво, як вони запотують цю жертву: чи як даток від себе, чи як податок, чи як видаток на репрезентацію?!

Коли на репрезентацію, то крім „Związku" дуже надається на те ще й „Т-во Письменників і Журналістів ім. І. Франка" (вкладкова книжочка 1141., „Земельний Банк", Львів), що отсим подаю до ласкавого відома.

Галактіон Чіпка.

Не забувайте!

День за днем зближується хвиля, коли „Т-во письменників і журналістів ім. Ів. Франка" мусить заплатити більшу половину ціни купна за куплену в Ямнім хату з площею. Рештуюча ціна купна виносить кругло 1.800 дол. Як на наші відносини, а особливо як на відносини наших робітників пера, є це сума дуже поважна. Не маючи змоги вивязатися із принятих зобовязань, „Т-во письменників і журналістів" звернулося до громадянства з покликом прийти йому з допомогою.

Та, на жаль, той поклик найшов досі слабкий відгомін, не вважаючи на розсилку кількох тисяч листів і оголошення відозв у нашій пресі. Число жертводавців на протязі майже року досягло досі 102 осіб та установ, а зложена сума (не рахуючи пожертв наших центральних установ, зложених осінню мин. року при заплаті першої рати) досягла кругло 250 дол. До 1.800 дол. ще дуже далеко!

„Т-во письменників і журналістів" відкликалося до нашої інтеліґенції. Правда, вона обтяжена й перетяжена національними податками. Але чи така мета, як допомога, робітникам пера, допомога **одноразова**, може найти відгомін лише у 102 жертводавців (враховуючи в те й центр. установи)? Будь-що-будь — це булоб таки сумним свідоцтвом розуміння служби робітників пера у нашої інтеліґенції.

„Т-ву письменників і журналістів" вдалося відсунути речинець заплати другої рати на три тижні (до 20. травня). Треба сподіватись, що напротязі того часу наша інтеліґенція поспішить з більшими жертвами на оселю робітників пера.

Не забувайте, що в недалекому часі маємо заплатити 1.800 дол.!

Дивогляди.

Як малий Мориц уявляє собі революційний вечір.

Львівська „Рада", що попала зі своїми редакторами під революційний омофор, мов Пилат у „вірую", кожний раз, коли пічне торочити про революційні ідеї — воскресає з гробу великих революціонерів, які... встають з дива, щоби побачити своїх нових апостолів з Вулиці Пілсудського 21. В останньому числі „Ради" є динамітова стаття з нагоди концерту наших культурно-освітніх установ у Шевченківські роковини.

„Ці установи — пише Рада" — дали ще один вияв свойого абсолютного(!) розбрату (чудесне українське слово) з ідеольоґією українських народніх мас: надужили імени революціонера Т. Шевченка до маніфестації... безсоромного, рабського плазування".

Ось деякі з арґументів автора тої статті: „З програми поусувано все, що могло хоч трохи нагадувати „політику". Усунено бюст Шевченка, усунено деклямацію, не призабуто навіть заповісти, щоб при „Заповіті" публика не вставала. Розуміється, що призабуто також про **традиційне** відспівання національного гимну".

Великий це клопіт, коли за таку статтю сідає панок, що ще недавно творив гурток молодих католицьких письменників, а інші члени редакції такої ґазети формували довгими роками свій світогляд в атмосфері колінопреклонення перед Францом Йосифом І. Тоді революція плутається їм постійно з бюстом, деклямацією і традиційним гимном. Без цього нема революційного свята. З Шевченка лишилась „Раді" така сама традиція, що і з Леніна: портрет, деклямації і „традиційний" гимн на „габт-ахт!" або „смірно!".

НОВИНКИ

— **Весна підходить поволі.** При кінці квітня починаємо мати зовсім нормальну температуру, коли зголимось, що цьогорічна весна спізнилася на місяць. Ранок є лагідний, у полудне визирає сонце, а над вечір приходить холод. Загальна температура напротязі дня вагається між зеро і 7 степ. тепла. Погода все ще химерна.

— **Особисті вісти.** Консуль Союзу Радянських Соціялістичних Республик у Львові Г. Лапчинський виїхав 28-го квітня на 2-тижневу відпустку.

— **Поїздка наших кооператорів на Вел. Україну.** В пятницю вечером 26. ц. м. виїхала до Києва на зїзд „Сільського Господаря" та на відкриття Кооперативного Музею група наших кооператорів зі Львова. Між ін. виїхали: інж. Павликівський, пос. Луцький, дир. С. Герасимович, дир. Колтунюк, дир. Ю. Шепарович, дир. Коренець, дир. Мудрик, інж. Храпливий та інж. Чижовичівна. Представники наших кооперативних установ побудуть на Вел. Україні ок. 10 днів і відвідають кооперативно-господарські установи не тільки в Києві, але й у Харкові.

— **Нові члени-опікуни стрілецьких могил.** Зложили в Філії Т-ва Охорони Военних Могил у Станиславові по 35 зол. титулом опікунства над одною могилою (докінчення): 451. Д-р Юлій Олесницький, 452. Д-р Мих. Козак, 453. Петро Ростинський, 454. Маслосоюз (відділ Станиславів), 455. Вол. Дутка, 456. Нот. Ст. Левицький, 457. Олекса Мельникович, 458. Т-во „Священича Поміч", 459. Ів. Ченетух, 460. Осип Марків, 461. о. Теоф. Прийма, 462. Вол. Свістель, 463. Нот. Ів. Строцький, 464. Вол. Яцикевич, 465. Павло Трач, 466. Ант. Осипів, 467. Вол. Сабат, 468. Петро Підлуцький, 469. Пет. Фесюк, 470. Григ. Бриндзей, 471. Ів. Вишницький, 472. Ром. Богачик, 473. Прок. Погрібний, 474. Ів. Петраш, 475. Вол. Макгос, 476. Українська Міщанська Каса, 477. о. Теод. Матейко, 478. Український Нар. Театр ім. Тобілевича, 479. Кл. Кульчицький, 480. Українська Книгарня і Базар, 481. Лесь Ткачук, 482. Т-во „Зоря", 483. проф. Г. Тимощук, 484. XII. пластовий курінь, 485. Стан. Рубчак, 486. Ілько Попович, 487. о. Мих. Ганушевський, 488. Т-во українських залізничників „Нар. Дім", 489. о. дек. Ю. Гіряк, 490. Д-р Нат. Полотнюк-Пристаєва, 491. Гр. Онуферко, 492. Д-р Мих. Соневицький, 493. Вол. Тимцюрак, 494. Теод. Жаровський, 495. Д-р Ів. Матишевський, 496. Стан. Мірчук, 497. Ів. Смолинський, 498. Ст. Малецький, 499. V. кл. української ґімназії, 500. VIa кл. української ґімназії.

— **Охоронне щіплення віспи** пічнеться у Львові 1-го травня і тріватиме аж до кінця червня. Обовязані щіпитись усі річні діти, уроджені від 15. лютого 1928 до 14. лютого 1929 р. і всі діти уроджені від 1-го січня до 31. грудня 1922, всі діти, що мали щіпитись у 1928 р., а не щіпились і всі особи, що ще не щіпились у минулих роках з ріжних причин. Можуть також щіпитись усі з власної волі. Щіплення є безплатне щодня з винятком свят в 5. год. попол. для дільниці І. у школі вул. Зелена 10., дільниці II. у школі св. Анни 2., дільниці III. у школі Мартина ч. 6., дільниці IV. у школі Личаківська 167., дільниці V. вул. Рутовського 11., дільниці VI. вул. Сапіги 11. Щіплення є обовязкове; особи, що не зголосяться, а не виправдаються, наражені на відповідальність згідно зі законом.

— **Який буде врожай.** Президент центрального хліборобського товариства у Варшаві в ґазетнім інтервю сказав, що коли йде про озимину, то гостра зима не зашкодила їй, зате березневий холод і квітневі приморозки без сумніву можуть відбитися на цьогорічному врожаї. Пізна весна спізнила теж роботи в полі, які в нормальних умовинах повинні вже бути покінчені. Тепер тяжко ще ставляти якісь гороскопи. Нпр. минулого року, хоч засіви з весною були дуже марні, літо вирівняло всі недостачі, спричинені в зимі й весною. Таке може бути й цього року, хоч під цю пору положення не дуже добре. Щодо врожаю бараболі, треба побоюватися, що наслідком великих снігів, які покривали високою верствою ями із закопаними бараболями, богато бараболі могло зіпсуватися наслідком надмірного тепла в ямах. Це могло би спричинити недостачу бараболі на переднівку.

— **Радіо в польських поїздах.** У половині травня будуть уже функціонувати радіові антени в поспішних поїздах Варшава-Краків. Перед заведенням радіо в поїздах робили довгі спроби.

— **Розпорядок про грошеву лихву.** Керовник мін-ства скарбу Матушевський і міністр справедливости Цар підписали розпорядок про грошеву лихву. На основі того розпорядку максимальну границю маєткових користей, які осягається при кредитах, підвищено з досі обовязуючої стопи 12 проц. на 13 проц. для всіх без виїмку банкових підприємств. Рівночасно державні і приватні банки підносять проц. стопу від банкових вклад

ків. Розпорядок обовязує з днем його оголошення.

— Катастрофи на всьому світі. У Парижі на Сен-Лязар зударились два поїзди; 50 осіб ранених. — На майдані в Ольміц упав літак; один летун сильно ранений. — На цивільнім летунськім майдані в Варшаві згорів ганґар. — У Нюрнберзі вибух у фабриці олівців убив 8 робітників, а поранив 6. — У стейті Ґеорґії борвій убив 20 осіб, а поранив 100. — Недалеко китайського міста Кальґан поспішний поїзд наїхав на панцирне авто з вояками; 27 вояків, з чого двох старшин, убитих, а решта ранених.

— У добі реформ. Торговельно-промислова палата в Варшаві звернулася до міністерства освіти з характеристичним меморіялом. Вона звертає увагу на факт, що видавці, які друкують шкільні книжки, тратять великі гроші наслідком хронічного явища, що міністерство затверджує що року нові підручники, а тимсамим старі підручники „йдуть на масло". Ще більше тратять на цьому батьки. Давніше батько, що мав кілька дітей, купуючи книжки найстаршому з них, передавав їх по черзі всім молодшим. Нині з початком кожного шкільного року — новий бюджет. Методи навчання в польських школах зміняються так хутко, що часто заки вчитель встигне ознайомитися з одною, вже вона стає перестарілою.

— Ріжні вістки. Останні вибори до саксонського сойму признали неважними; наслідком того посли мусять звернути платню, яку дістали за квітень. — Сенатор Кузенс з Дітройту, бувший спільник Форда, жертвував 10 міл. дол. на фонд поліпшення гигієнічних умовин при вихованні дітей. — Італійський денник „Оссерваторе Романо" перейде під провід Ватикану. — При катастрофі літака вбиті два визначні польські летуни: майор Рихловський і капіт. Павловський. — У Кечкеметі пострілив себе небезпечно 52-літній різник Штіц, який має славу найбільшого черевана Мадярщини; Штіц важить 230 кільо і недавно був у розпуці, що не поїхав на конкурс „грубих", де першу нагороду дістав мущина, що важив 188 кільо. — Варшавські трамваї заробляють денно 600.000 зол. — У Неаполі помер визначний актор Едоардо Піняльоза. — Американський міліярдер Астор записав 2 міл. фр. для Французької Академії, з тим, що з частини грошей Академія заснує художню промислову школу для дівчат.

— Спосіб на зятів. Великі клопоти родять інколи великі ідеї. Одну з таких ідей найшов пан Казимир Барановський в Скерневіцах, який мав великий клопіт, бо аж пять доньок на виданні. А всі без віна. Що робити? Нарадившись із доньками він пустив дипльоматично вістку, що дістав скромну спадщину від бабки з Америки 10.000 дол. Вістка помогла негайно. Барановський видав три доньки за сім місяців. Зяті, які натикали на віно перед шлюбом і після шлюбу почули від тестя, що гроші вже прийшли, але є ще в банку. Коли-ж час минав, а грошей не діждались, зібрались спільно на нараду і подали тестя в суд. Тесть оповів на суді всю правду: що збрехав для добра своїх дітей. Суд побачивши, що тесть чесна людина, а його зяті поженились з його доньками тільки з інтересу, видав моральний присуд: звільнив Барановського від кари. Хапчиві зяті за кару будуть мусіти жити з жінками, які подобались їм за те, чого не мають.

— Гарні дипльомати. У Владивостоці закінчився небуденний процес. Перед судом ставали урядовці китайського консуляту разом зі заступником консуля, обвинувачені в тім, що пробували насильно видати замужню жінку за іншого чоловіка, який заплатив за неї гроші її матері. Коли інтересовані — цей чоловік і мати — звернулись за інтервенцією до консуляту, консулят завізвав згадану замужню жінку до бюра і там вязнив її місяць, заки згаданий чоловік не забрав її. Нещаслива „продана" жінка втікла і почала процес. Її мати і купець дістали по 18 місяців. Урядовці будуть звільнені з посад.

— Чи жертва відмолодження? У шпиталі в Ню Йорку померла 75-літня співачка Кері Кінґ, що в 1923 році перша зважилась на відмолоджуючу операцію у д-ра Воронова. Вона відмолодилась малпячими железами, коли в 69 році працюючи вже як журналістка почувала себе „дуже старою". Операція помогла лише на кілька літ. Вороги Воронова використають без сумніву цей випадок як арґумент проти методи відмолодження.

— Ватиканська монета. Небавком вийде низка срібних і золотих лірів, підготовлених Ватиканом. Ці папські гроші будуть на 20 лірів золоті і на 5 лірів срібні.

— Жіночий полковник. У Льондоні закінчився процес проти Валерії Сміт, що переодягнена за мущину відгривала талановито кілька літ ролю провідника англійських фашистів, як полковник Баркер. За сфальшування паперів і фальшиві зізнання її засудили на 9 місяців вязниці.

Дописи.

ЛУЦЬК. (*„Рідна Хата".*) Коли б. прем'єр-міністр У. Н. Р. інж. Пилипчук одержав призначення до Луцька на посаду міського інженира, орган польсько-уенерівського союзу „Українська Нива" радісно оповістив, що „українська кольонія в Луцьку збільшилася". Уявіть собі, якби це звучало на сторінках польського органу: „польська кольонія в Познані, Кракові чи Варшаві збільшилася"... Ті, кому довелося читати цю реляцію про „українську" кольонію на Волині, приписали її не ґазетному чортикові, то зайвій чарці редактора і заспокоїлися. Та даремно вони запідозріли й чортика й чарку. На Волині таки дійсно є „українська кольонія". Один з найвищих достойників одкрито заявив, що не вважає місцевих за українців (і слушно, бо урядово вони „русини"). Справжніми українцями є лише уенерівці, включаючи в їх число й п. Волошиновського. Решта — самозванці, яких „Українська Нива" виклинає й піддає анатемі в кожному числі. Отже на Волині маємо: псевдо-українців, „імя їм леґіони", й чистої Дніпрової води гурток стопроцентових українців племени УНР., що створили тут свою кольонію заходами еміґраційного бюра у Варшаві. Тяжко, звичайно, живеться всякого роду кольоністам серед чужинців або мешканців країни, які мають власні хати й усі установи в своїх руках (на Волині — „Просвіти", кооперативи, брацтва, товариства, партії і т. ін.). В скрутних випадках кольоністи звертаються до місцевого уряду за допомогою, а особливо, коли нема хати. Так зробили й „кольоністи" племени УНР.: пп. Пилипчук, Певний, Савицький і інші вожди. І зробили не без успіху. Перш за все потрібна хата, і влада дала певну кількість гроша під моральні векслі вождів на її влаштування. Кольоніяльна хата УНР повстала і 21. п. м. її відчинено враз із „буфетом", бо руси... (вибачте) УНР. „я веселіє пити". На відкритті були всі вищі представники місцевої влади, хресний батько кольоністів п. Волошиновський, лицарі ордена одинки й усі наші кольоністи... Помиляюсь: не всі. Частина уенерівців „зденаціоналізувалася", пристала до виклятих псевдо-українців, на відкриття кольоніяльної „Рідної Хати" не зявилася, горілки не напилася... Очевидно, що ще до Великодня ці відступники будуть виклятi, щоб „не вкусили" священої писанки зразка 22. року. Нікого з представників місцевих псевдо-українських інституцій не було, бо по-перше, були заздалегідь у кольоніяльному органі виклятi, а по-друге, бо до „Рідної Хати" взагалі не приймають обранців місцевих русинів, бо це елемент нельояльний і небезпечний. Засада: кольоніст може репрезентувати лише самого себе. Щоб показати світові, а особливо своїм патронам і паспортовому бюрові, що кольоністи на Волині не загубилися серед моря анатемізованих самозванних псевдо-українців, стягнено їх (кольоністів) на свято відкриття хати з ріжних міст Волині. Бавилися добре, бо в помешканні не було за тісно й почувалися всі як „рівні з рівними", себ-то пани сиділи в одній кімнаті а кольоністи в другій. Щоб символічно представити, як довго істнуватиме „Рідна Хата" та справжню її ідею, виставлена була пєса „Останній сніп". Знавці твердять, що думку „останній" підкреслено дуже добре, тільки костюмер помилився і замісць контуша й роґатинки одягнув героя по московському. Врешті — це дрібничка. Всі добре зрозуміли, як повинно було бути. Треба зазначити, що стопроцентова українська кольонія, з огляду на припинення серед неї дітородження, усиновила кількох місцевих псевдо-українців і після водко-обливання і гроше-помазання на лоно своє стопроцентове ввела й горілкою почастувала. Серед них на святі був і новонавернений відповідальний редактор „Української Громади" п. Прокалюк. Плян праці „Рідної Хати" на найближчий час має устіпнити місцева влада. Між іншим по всій кольонії УНР. мав бути скасований вигук „Слава" і введене „Віват", бо практика (при гоїланні союзного гімна) показала, що „віват" у „Рідній Хаті" звучить більш по рідному, ніж „слава".

Волиняк.

ЧЕНСТОХОВА. (*Свято Шевченка*). Стараннєм Управи Українського Т-ва Допомоги Еміґрантам з України в Ченстохові, до якого належать національно свідомі та ідейні наддніпрянці й заточенці-галичани, відбулася дня 20. квітня ц. р. урочиста академія в честь Кобзаря України. Вступне слово виголосив п. Степан Паладійчук, а п. Михайло Шлемкевич відчитав гарно опрацьований реферат. П. Гошеватюк Антін, п. Авраменко Гаврило і школяр Петрусь Врублівський виголосили гарно вірші Шевченка. Особливо гарно віддеклямував „Чигирин" п. Гошеватюк. Місцеві співаки під управою п. Метильницького і при визначній допомозі тенора п. Радченка відспівали „Заповіт", „Виріта ... ", і „Ще не вмерла Україна"... Свято було скромне, тихе, але щире й урочисте. Мусимо тут з жалем підчеркнути, що серед тутешньої громади знайшлися люди в особах б. директорів департ. міністерств У. Н. Р., б. професори й директори українських ґімназій за кращих часів, а навіть в особі б. лийтнанта фльоти, а тепер голови філії Українського Цент. Комітету, себто голови тутешньої еміґраційної кольонії і члена Ради Центр. Комітету у Варшаві, що злекговажили свято Шевченка. Це мусимо тут напятнувати як неґідний обяв, тимбільше, що святим обовязком цих людей є в інших притягати до національної справи. Цим інертним людям пригадуємо в роковини свята Шевченка його поему „Посланіє". Там у відповідних місцях знайдуть вони себе в сучасному стані, при чому знайдуть також і лік на оздоровлення душі, якщо їм ще не запізно.

С. Шупарецький.

З судової салі.

Політичний процес проти 31 селян з Тернопільщини.

В суботу 27. квітня ц. р. продовжувано розправу далі. Доказове поступовання замкнено ще в пятницю 26. квітня ц. р., тому в суботу відчитано вже поставлені присяглим суддям питання щодо вини обвинувачених. Всіх питань є небагато, лише 76. Саме відчитування їх заняло півтора години часу.

І так проти обвинувачених від 1 до 21 поставлено питання по думці §§ 59 ц. 61 і 65 а к. з., проти обвинуваченої ч. 22 (Марії Турчин) — по думці §§ 59 ц і 61 к. з., проти обвинувачених від 23—29 — по думці § 61 к. з. і вкінці проти двох обвинувачених (30—31) — лише по думці § 65 а к. з.

По таким вступі почав промовляти прок. Врубель. На початку своєї промови торкнувся він закордонної більшовицької агітації, яку схарактеризував очевидно негативно. Далі перейшов до характеристики К. П. З. У. і нарешті „Сель-Роб Єдність"; (цю останню назвав леґальною експозитурою компартії КПЗУ.). Тому на думку прокуратора така оборона деяких обвинувачених, що вони належали до партії „Сель-Роб Єдність", не відтяжує їх зовсім, а навпаки — промовляє за тим, що вони знали добре про комуністичну ідею та займалися її поширенням між спокійним українським селянством, мріючи про диктатуру пролетаріяту. Далі прокуратор перейшов до акту обвинувачення і підтримував усі його тези, розглядаючи при тому подрібно шкідливу діяльність кожного обвинуваченого зокрема. Свою промову закінчив прокуратор ще в суботу.

На тому перервано розправу до понеділка. В понеділок промовлятимуть уже оборонці. Присуд западе мабуть у вівторок.

Змагання в дужанню та боксі.

Дня 20. і 21. ц. м. відбулися в салі Сокола-Батька змагання в дужанню на боксі, котрі уладжував Український Спортовий Союз. Дволітня відсутність таких змагань не дала нам змоги зорієнтуватися в наших силах. Ці змагання виказали всеж таки деякий матеріял, який збирається майже по всіх наших клюбах. В цих змаганнях брали участь лиш члени двох львівських клюбів; з провінції чомусь ніхто не прибув.

Змагання в боксі.

Зголошених до боксу було 20 осіб. Боротьба складалася з 3-ох стрічь по 2 мінути. — **У вазі папір:** Сиротюк-Зелінський; побідив Сиротюк перевагою 14 пунктів. Молодий побідник виказав доволі ініціятиви та опанування. — **У вазі перо:** Гладків-Лаврух; побідив Лаврух. — **У вазі легкій:** Кузняк Скібновський; побідив Кузняк. У фіналі Кузняк („Луг")-Сколоздра („Сокіл"-Клепарів); побідив Кузняк. — **У вазі півтяжкій:** Петноцький-Дзуль (оба „Луг"); побідив Петноцький. — По розгривках побідники одержали нагороди. Пунктовий суддя Вербицький, в рінґу Жарський.

Змагання в дужанню.

Участь брало 25 змагунів. Боротьба тревала 10 мінут, фінали 20 мін. **Вага легка:** Скірка-Паньževич; побідив моментально (в 56 сек.) Скірка Тайліх-Бордуба. Тайліха за неправильну боротьбу здискваліфіковано. Побідив Корауба по 4 мінутах боротьби. Мамчак Іван-Жовнір; побідив Мамчак 4-ий. Мамчак Юрій-Охримович, побідив Мамчак — 10 мін. У півфіналі стріча Скірка-Корауба принесла побіду Корауубі по 1 : 30 м. фінал відбувся між Кордубою і Мамчаком І. Була це найбільш цікава

боротьба, що тягнулася нерішеною цілі дві стрічі по 10 мінут. У продовженні 5 мінут побідив на пункти Мамчак. — У вазі середній: Савчак-Сабарай; найгарніша під технічним оглядом боротьба. Побідив Сабарай по 9 мінутах. — У вазі півтяжкій: Попель Гелісенко „Сокіл“-Кл.; стріча на пункти в користь Попеля. Велика брутальність Гелісенка, котрий міг зробити несподіванку. — Когут-Мороз, побідив Когут по 4 : 16 м. У фіналі перевага тіла Когута панувала дуже визначно над Попелем, котрий по 22 сек. змагань лежав уже на лопатках. Суддював п. Волинець з Перемишля.

Нові книжки й журнали.

Журнали.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам. Львів, квітень 1929. ч. 4. XXIV. Зміст: о. Петро Дзедзик: Розвязка римського питання. о. Сев. Матковський: Ратуймо нашу дітвору. о. І. Н. Про великий піст, свящ. Антін Радомський: В Ґетсеманії. о. Іван Рудович: Катехитичний конґрес у Монахові. о. Володимир Кармазин: Душпастир у політичнім життю. Протиалькогольний рух і духовенство. Зі зборівського деканату. Відозва. Паломництво до Риму. о. М. Баричко. Зміст. Нові книжки. Всячина. Проповіди.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО, орган „Взаїмної Помочі українського учительства“. Львів, травень, 1929. Ч. 5. Р. XVII. Зміст: Христос Воскрес. Реалізуймо давні гасла. Колись і сьогодня. „Просвіта“ і учительство. „Діло“ й ми. Голгофта. Комунікат. Зі сойму. Посмертні оповістки. Під розвагу. Оголошення. Переписка. Рідна Школа.

ПРОТИ ХВИЛЬ. Львів, квітень, 1929. Ч. 4. Р. II. Зміст: М. Обідний: Фраґменти. А. Грім: Темні вулички. Весняні настрої. Б. Ніжанковський: Ми проти хвиль. Арк. Животко: Відгуки кольоніяльної політики в культ-освітньому житті на Вел. Україні. І. Трудова школа. II. Нижча професійна освіта. І. Я.—Н.: Дещо про соціялізм і родину. І. Власовський: На тему одної з проблем „сокальського кордону“. С. Жук: Перспективи просвітньої праці (часть перша). Між власть імущими. Замітки.

МИ МОЛОДІ, орган українського протиалькогольного руху. Рогатин, травень—червень 1929. Ч. 5—6. Р. II. Зміст: М. Чайковський: Великдень іде. П. Кривоносюк: Причини алькоголізму та нікотинізму. Соварен: Просте питання. В. Пашко: Заломання національної етики під впливом алькоголізму. Новинки з протиалькогольного і протинікотинного руху. Хроніка протиалькогольного руху. Комунікати. Фейлетон.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО, двотижневий журнал літератури і політики. Прага, квітень 1929. Ч. 34. Р. II.

Slovansky Prehled, sbornik pro poznavani politickeho, hospodarskeho, socialniho a kulturniho zivota slovanskych statu a narodu. Praha, duben 1929. C. 4. R. XXI.

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ ч. 8.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка“ зложили дальше на оселю українських робітників пера: 87) д-р Михайло Воробець, Калуш — 25 зол., 88) д-р Гринь Кузів, Дрогобич — 20 зол., 89) д-р Володимир Копистянський, Куликів — 10 зол., 90) сен. Василь Бараник, Заліщики — 20 зол., 91) д-р Іван Калин — 10 зол., 92) Олена Завалович, Ремезівці — 10 зол., 93) В. Г. — 10 зол., 94) Татяна Лаврукова, Борщів — 10 зол., 95) Чеслав Добровольський, Луцьк — 10 зол., 96) д-р Іван Мандюк, Перемишль — 5.30 зол. (і кличе: проф. Т. Гозу, М. Пащака і д-ра Е. Грицака), 97) проф. Теодор Гоза, Перемишль — 5 зол., 98) Микола Вишиванюк, Люблин — 10 зол. (і кличе Бориса Іванівського в Люблині), 99) дир. Конст. Вишневський, Станиславів — 4 ам. дол. (і кличе: Юрія Нападієвича з Посіча і Федора Олесницького зі Станиславова), 100) проф. Антін Ковалисько, Львів — 5 зол., 101) Ольга Ґоцька, Перелільниця — 10 зол., 102) д-р Володимир Гамерський, Бучач — 100 зол.

—o—

Жертви пересилати до Земельного Банку Гіпотечного (Львів, Підвалля 7) на вкл. книж. ч. 1141 або до Адміністрації „Діла“ (Львів, Ринок ч. 10).

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 29-го, г. 7·30 веч. „Джіоконда“ (40 прц. знижки).

Вівторок 30-го, г. 7·30 веч. „Тоска“ Гостинний виступ Дольницького і Стшелецької.

Кіна.

„Аполльо“: „Наші за кордоном“.
„Лев“: „Квітка Золотого Заходу“.
„Оаза“: „Гробниця великого кохання“.
„Палас“: „Танцюристка орхідея“.
„Пан“: „Останній монарх“.
„Фатаморгана“: „Мадярська рапсодія“.
„Химера“: „Венера в Венеції“.

Програма радіо.

Вівторок 30-го.

Льондон (358). 19·30. Камерний концерт.
Париж (1744). 15·45 Концерт. 20·35 „Фаворіта“ опера Доніцетті.
Берлін (475,4). 20·00 „Сім швабів“ народня опера.
Давентрі (482,3) 21·30 Ресітал віольончелі.
Мілано (504,2) 20·30 Староіталійська музика.
Рим (443,8). 20·45 Опера.
Відень (519,9) 20·05 „Золотар з Толедо“ опера Офенбаха.
Мюнхен (536,7). 19·30 Концерт військової орхестри.
Будапешт (545). 17·40 Мадярські пісні. 19·30 Опера.
Москва (825). 16.00 Опера.
Київ (775). 17·30 Клюбовий концерт. 19·30 Популярний концерт.
Харків (1680) 18.30 Військовий концерт.
Варшава (1395,1). 17·55 Популярний концерт. 19·50 „Мазепа“ опера з Познаня.
Ковно (2000). 19·30 Концерт.

Середа 1-го.

Льондон (358). 15·45 Легкий класичний концерт. 16·45 Органи.
Париж (1744). 15·45 Концерт. 20.30 Концерт.
Берлін (475,4). 20·40 Ваґнерівська музика.
Мюнхен (536,7) 21·30 Веселий вечір.
Лянґенберґ (462,2). 20·10 Капеля Келіо.
Мілано (504,2) 20·30 Легка музика. 22·00 Кабаретова музика.
Відень (519,9) 18·00 Суспільні пісні.
Будапешт (545). 20·00 Концерт. 21·45 Циганська музика.
Ленінград (1000). 19·00 Фільгармонія.
Київ (775). 19·10 Музичний вечір у „Домі вчених“.
Харків (1680). 20·00 Опера.
Москва (825). 19·00 Свято 1-го травня в театрі.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кружок „Рідної Школи“ в Дрогобичі уладжує від дня 15. мая до 26. червня підготовчий курс до І. гімназійної кляси. Наука пополуднева, безплатна. — Зголошення в гімназії, вул. Івана ч. 22. — **Старшина Кружка.** 1895 2—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.